

עפ"ת 25706/05/15 - עינד אבו מבארק (עציר נגד מדינת ישראל)

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ת 25706-05-15 אבו מבארק(עציר) נ' מדינת ישראל

בפני כב' השופטת הבכירה, נגה אהד

המערער: עינד אבו מבארק (עציר)
נגד
המשיבה: מדינת ישראל

פסק דין

לפני ערעור שהגיש המערער נגד החלטת בית משפט לתעבורה בפתח תקוה (פסק דין מאת השופט י' צימרמן מיום 2.4.15 בתיק פל"א 7690-10-13), במסגרתו הוחלט לתקן את פסק הדין שנתן השופט צימרמן יום קודם לכן.

טענתו העיקרית של המערער היא כי שגה השופט עת תיקן את גזר הדין לאחר שקם מכיסאו, ומטעם זה יש לבטל את פסק הדין.

העובדות:

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום בגין נהיגה בעת שהוא פסול נהיגה, שימוש ברכב ללא ביטוח תקף ונהיגה ללא רישיון בתוקף, בשני אירועים שונים.

הצדדים הגיעו להסדר טיעון לפיו תעתור התביעה לעונש מאסר לריצוי בעבודות שירות לתקופה של 4 חודשים ואילו ההגנה תבקש להסתפק בחודשיים בלבד. דיון בהסדר הטיעון ובחוות דעת הממונה על עבודות השירות נקבע ליום 29.3.15.

קודם למועד הדיון הקבוע ליום 29.3.15, נעצר המערער עד תם ההליכים בתיק אחר, בגין עבירות אחרות, ושם נגזר דינו למאסר בפועל. הדיון הקבוע ליום 29.3.15 בתיק זה (ת"ע 7690-10-13) נדחה והתקיים ביום 1.4.15, שם, חזרה בה התביעה מהסכמתה להסדר הטיעון נוכח מעצרו עד תם ההליכים בתיק אחר. בעקבות זאת ובעקבות חוות דעת הממונה על עבודות השירות, אשר סבר כי ריצוי העונש בדרך של עבודות שירות אינו אפשרי, נידון המערער למאסר בן שלושה חודשים בפועל, מיום מתן גזר הדין. כמו כן נגזר עונשו למאסר לתקופה של 9 חודשים על תנאי למשך 3 שנים, פסילת רישיון נהיגה למשך 10 חודשים והתחייבות בסך 5000 ₪.

2. במהלך הדיון, ההכרעה ומתן גזר הדין לא הביאה התביעה בפני השופט את העובדה כי המערער הורשע בתיק האחר, כי דינו נגזר למאסר באותו תיק וכי הוא בגדר אסיר שפוט.

גם בא כוח לא ציין עובדה זו בפני בית המשפט, ובהמשך התקבלה גרסתו כי במועד הדיון, ביום 1.4.15, בא כח

המערער לא ידע על כך.

3. פרוטוקול הדיון, הכרעת הדין וגזר הדין, במסגרתו נקבע כי המערער נידון למאסר בן שלושה חודשים, נחתם במעמד הצדדים ביום 1.4.15. המערער הורד למרתף בית המשפט ובא כוחו יצא מבית המשפט לדרכו.

4. במועד מאוחר יותר באותו היום, אשר לא ידוע לבא כוח המערער ואשר התביעה מצדה לא ביארה, פנה בא כוח התביעה אל השופט, והביא בפניו, לראשונה, את העובדה כי המערער כבר אסור בגין הרשעה בתיק האחר. מן הדברים שהציגו הצדדים עולה כי נעשו ניסיונות לאתר את בא כוח המערער, אך האחרון, כאמור, יצא זה מכבר מבית המשפט וניסיונות התביעה לאתרו לא צלחו. נוכח כך ניתנה החלטה מאת השופט צימרמן בזו הלשון:

"נמסר לבית המשפט כעת ע"י התובע עו"ד ארקוס כי הנאשם מרצה במקביל עונש מאסר בתיק אחר ולפיכך מבוקשת החלטה באשר לאופן ריצוי עונש המאסר בתיק זה. קובע לדיון למחר 2.4.15 בשעה 10:0. להודיע מידית לסנגור ולשב"ס אשר יביאו אתה נאשם לדיון".

החלטת בית משפט קמא:

5. למחרת היום התקיים דיון בנוכחות הצדדים במסגרתו ביקש כא כוחה מאשימה להוסיף בגזר הדין כי המאסר שנגזר בתיק זה יגזר במצטבר למאסר שנגזר על המערער בתיק האחר. בא כוח הנאשם התנגד לבקשה זו, טען שאין לה תוקף משום שבית המשפט קם מכסאו, ואין סעיף בחוק המאפשר לקיים דיון נוסף, לאחר שהתביעה הגישה ראיותיה וניתן גזר הדין.

בית המשפט דחה את טענות המערער וקבע כי השאלה האם בית המשפט קם מכסאו אם לאו, היא שאלה מהותית ולא טכנית, כי מיד לאחר גזר הדין הועברה לבית המשפט הידיעה כי גזר הדין ניתן על בסיס נתונים חסרים וכי "ומשכך ניתנה כבר אתמול בהמשך לגזר הדין שניתן אתמול החלטה. בית המשפט בקש לקיים השלמת הדיון כבר אתמול, ביום מתן גזר הדין, ואולם הסנגור כבר יצא את בית המשפט, ובנסיבות אלו בית המשפט לא מצא לנכון להחזירו בשעות אחה"צ להמשך הדיון" (עמ 29 בפרוטוקול הדיון מיום 2.4.15).

טענות הצדדים:

6. המערער טוען כי החלטה בדבר אופן ריצוי עונש המאסר היא חלק בלתי נפרד מגזר הדין ואין מדובר בטעות שניתן לתקנה בהחלטה אחרת. לדבריו, כל תיקון גזר דין לאחר חתימתו מהווה תיקון פסק דין אשר עליו להיעשות לפי סעיף 81 בחוק בתי המשפט, אך לא כך קרה בענייננו.

7. המשיבה מצידה טוענת כי בית המשפט הודיע מפורשות בהחלטתו במיום 2.4.15 כי הוא לא קם מכסאו ויש בסמכותו להבהיר את פסק הדין, מקום בו לא הובאו בפניו מלוא הנתונים. המשיבה מצדדת בקביעת בית המשפט לפיה בסמכותו לעשות כן. עוד טוענת המשיבה כי השתלשלות האירועים בתיק חמורה משום שהן המערער עצמו והן בא כוחו לא מסרו לבית המשפט כי המערער הורשע ועונש נגזר למאסר בן מספר חודשים בתיק האחר.

דין והכרעה:

8. אקדים ואכריע כי דעתי כדעת בא כוח המערער ודין הערעור להתקבל.

סעיף 81 בחוק בתי המשפט [נוסח משולב] קובע כדלקמן:

- (א) "מצא בית משפט כי נפלה טעות בפסק דין או בהחלטה אחרת שנתן, רשאי הוא, תוך עשרים ואחד ימים מיום נתינתם, לתקנם בהחלטה מנומקת, ורשאי הוא לשמוע טענות בעלי הדין לענין זה; לענין זה, "טעות" - טעות לשון, טעות בחישוב, פליטת קולמוס, השמטה מקרית, הוספת דבר באקראי וכיוצא באלה.
- (ב) בהסכמת בעלי הדין רשאי בית המשפט להחליט בכל עת על כל תיקון בפסק דין או בהחלטה אחרת שנתן.
- (ג) תוקנו פסק דין או החלטה אחרת כאמור בסעיף קטן (א) יראו, לענין ערעור, את מועד החלטת התיקון כמועד מתן פסק הדין או ההחלטה האחרת.
- (ד) החלטה לפי סעיף קטן (א) אינה ניתנת לערעור אלא בערעור על פסק הדין או ההחלטה האחרת."

גבולות סמכותו של בית משפט להורות על "תיקון טעות בפסק דין" נקבעו בע"א 769/77, יוסיפוב נ' יוסיפוב, פד"י לב (1), 667, 670-671:

"... השמטה טכנית הנובעת מהיסח הדעת ומתייחסת לדברים אשר בית המשפט רצה לכלול בהחלטתו, כאשר נתן אותה אך הדבר נשמט מתשומת לבו ללא דעת; וכאשר חוזרים ומפנים תשומת לבו לשאלה מתברר בעליל, כי הוא היה ער לקיומו של הצורך לציין פרט זה או אחר בהחלטה, בעת שהיא ניתנה, אך לא עשה זאת בשל אחת מן הסיבות שנמנו לעיל. מן ההן גם משתמע הלאו, היינו אם בית המשפט לא היה ער כלל לקיומה של הבעיה, אין הוא יכול לתקן את המעוות על ידי תיקון טעות סופר, כביכול, גם אם הוא משתכנע בשלב מאוחר יותר כי לו הייתה השאלה מתעוררת, היה פוסק בה בדרך פלונית הזוהה לתוספת או לתיקון המתבקש ממנו בשלב מאוחר יותר." (הדגשה שלי, נ.א.)

אני דוחה את טענות המשיבה כאילו גזר הדין המתוקן שניתן ביום 2.4.15, הינו בגדר "הבהרה" של גזר הדין מיום 1.4.15. גזר הדין מיום 2.4.15 הוא גזר דין חדש, המבוסס על מידע שלא היה מונח לעיני בית המשפט עת נתן את גזר הדין ביום 1.4.15, שכן דרך ריצוי העונש, בחופף או במצטבר, אינה בגדר תיקון טכני, אלא היא עניין מהותי. אופן ריצוי עונש המאסר הינו חלק בלתי נפרד מגזר הדין ואין מדובר בתיקון טעות שניתן לתקנה בהחלטה מאוחרת.

בענייננו מדובר בגזר דין חדש. שונה. המניע לשינויו נבע ממידע חדש שנגלה לעיני בית המשפט, ולא משום ששכח בית המשפט לציין דבר מה, או להחליט בנוגע לדבר מה על בסיס מידע שהיה לפניו מבעוד מועד.

מכאן כי התוספת לגזר הדין, לפיה חודשי המאסר שנגזרו על המערער בתיק קמא, יהיו במצטבר לעונש המאסר שנגזר עליו בתיק האחר, אינה בגדר "טעות לשון, טעות בחישוב, פליטת קולמוס, השמטה מקרית, הוספת דבר באקראי וכיוצא

באלה".

נוכח האמור לעיל, סעיף 81 בחוק בתי המשפט לא חל בענייננו זה, ולא היה בסמכות בית המשפט לתקן את גזר הדין מכוחו.

9. יחד עם זאת, ההלכה קבעה כי ישנם מקרים בהם יהיה בית המשפט רשאי לתקן פסק דין אפילו אם מדובר בשינו מהותי בפסק הדין וזאת, כל עוד "**בית המשפט לא קם מכס המשפט באותו יום**". הרציונל בקביעה זו הוא כי בנסיבות אלה -

"עדיין נמצא בחזקתו העניין שטיפל בו, והוא רשאי לעיין בו מחדש ולשנותו"

(ראו רע"א 7816/06, עו"ד יעקב מ. בויאר - בתפקידו ככונס נכסים נ' עיזבון המנוח מר דוד מרמלשטיין ז"ל, מיום 5.10.2009 (פורסם בנבו)).

10. האם בענייננו בית המשפט קם מכיסאו עת נחתמו הכרעת הדין וגזר הדין, הנאשם הורד למרתף וסנגורו יצא את בית המשפט?

שאלה זו נענתה ברע"א בויאר המוזכר לעיל כדלקמן:

"פסק הדין נשוא הבקשה לא שומע באולם אלא נשלח לצדדים באמצעות הפקסימיליה ופורסם באתר האינטרנט של בתי המשפט, כלומר "יצא לאוויר העולם". בנסיבות אלה, סבורני כי עם משלוח פסק הדין לבאי כוח הצדדים קם בית המשפט מכסאו ולכן לא ניתן לומר שאם הוגשה בקשה לתיקון פסק הדין באותו יום פירוש הדבר כי בית המשפט טרם קם מכסאו".

יפים הדברים לעניינינו כאן.

פסק הדין נחתם, הצדדים עזבו את האולם. עצם הגשת הבקשה לתיקון פסק הדין באותו היום אינה הוכחה לכך כי בית המשפט לא קם מכיסאו. השאלה שיש לבחון היא האם בית המשפט עדיין עסק בתיק זה בעת הבקשה לתיקון או, לצורך העניין, לא קם מכיסאו בתיק זה, או שמא תם ונחתם הדין ועניינם של הצדדים לפניו. דעתי, עם חתימת גזר הדין ויציאת הצדדים מן האולם, תם ונשלם הדין ובית המשפט קם מכיסאו.

11. בע"פ 4190/13, עידו סמואל נ' מ"י, מיום 18.11.14 (פורסם בנבו), ניתחה השופטת דפנה ברק ארז את התנאים בהם מותרים תיקונים בהכרעת הדין, גם אם מדובר בתיקונים מהותיים שנפלו בהכרעת הדין **קודם למתן גזר הדין**. לעניין גזר הדין קבעה השופטת, ברק ארז, כי בית המשפט רשאי לתקן את גזר דינו אם התיקון מתבצע עוד באותו היום שבו הושת העונש, ועל כן, למעשה, הוא לא "קם מכיסאו". בנסיבות פסק דין עידו סמואל הוחלט כי בית המשפט "טרם קם מכיסאו" משום שגזר הדין טרם נחתם במחשב, קרי עם חתימת גזר הדין במחשב ניתן להסיק כי בית המשפט קם מכיסאו. (ראו סעיפים 112-116 בפסק הדין)

12. לאור האמור, המסקנה המתבקשת הינה, כי לשופט קמא, לא היתה סמכות לתקן את גזר הדין מכוח סעיף 81 בחוק בתי המשפט, גם לא מכוח ההלכה..

13. מעבר לנצרך אציין גם זאת; בעניין סמואל המוזכר לעיל, בחרה השופטת ברק ארז להוסיף, כי נוכח אי-הסימטריה המובנית בין הנאשם לבין המדינה בהליך הפלילי, עומד בפני המדינה רף גבוה יותר כאשר היא מבקשת לתקן טעות בפסק דין, בעיקר כאשר לתביעה עצמה הייתה תרומה לטעות שנפלה בה, כגון במקרה בו היא הציגה נתון שגוי בסיכומיה הסותר ראיות שהוגשו מטעמה. גם מטעם זה סבורני כי בקשת המשיבה לתקן את גזר הדין, לא היה לה מקום.

14. מכאן, משנתגלה לתביעה לאחר מתן גזר הדין, כי לא הציגה בפני בית המשפט מידע כלשהו הנחוץ לדעתה, להביאו בפני בית משפט, הדרך החוקית היחידה הפתוחה בפניה באותה העת היתה הגשת ערעור על גזר הדין, תוך בקשת רשותו של בית המשפט לערעור להציג ראיות חדשות בערעור לעניין העונש.

15. אני דוחה את טענות המשיבה באשר לאחריותו של בא כוח המערער בכל הנוגע לדיווח לבית המשפט בנוגע למאסרו של המערער. מידע זה היה באחריות התביעה להציג לפני בית המשפט במועד, לפני מתן גזר הדין, במסגרת הצגת הסטטוס של הנאשם לפני מתן גזר הדין.

16. מכל אלה באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל.

פסק דינו של השופט צימרמן מיום 2.4.15 בטל, כמו גם החלטתו לקיים דיון נוסף. פסק הדין שניתן ביום 1.4.15 הוא פסק הדין התקף בעניינו של המערער.

פסק הדין ישלח לצדדים.

ניתן היום י"ד תשרי תשע"ו, 27.9.15 בלשכתי בהעדר הצדדים.